

Utvärderingsplan Europeiska socialfonden+ (2021 - 2027)

Bakgrund

Övervakningskommittén ska enligt artikel 40 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 godkänna utvärderingsplanen.

Bifogat förslag till utvärderingsplan för Europeiska socialfonden+ (2021 - 2027) har utarbetats i samarbete med ÖK-AU och en särskild arbetsgrupp bildad av ledamöter från ÖK-AU samt representation från IFAU. Arbetsgruppen har även bjudit in expertkompetens från Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Samverkan kring dokumentet har också skett med särskilt utsedd forskarkompetens samt med analys- och utvärderingsfunktionen på Tillväxtverket.

Planens huvudsakliga syften är att

1. stärka Svenska ESF-rådets arbete med att förbättra kvaliteten när det gäller utformning och genomförande av framtida socialfondsprogram
2. stödja Svenska ESF-rådets arbete med att utvärdera socialfondens effekter
3. stärka övervakningskommitténs möjlighet att följa socialfondsprogrammet
4. uppfylla Europeiska unionens krav på en utvärderingsplan.

För att underlätta övervakningskommitténs diskussion den 10 maj ges kommitténs ledamöter möjlighet att senast den 8 maj inkomma med språkliga och strukturella synpunkter på dokumentet per mejl till Svenska ESF-rådet (Overvakningskommitten@esf.se).

Individdata i programområde C

Övervakningskommitténs arbetsutskott har lyft frågor om avsaknaden av individdata i programområde C och konsekvenserna för utvärderingen av programområdet. Arbetsutskottet har begärt ett förtydligande på hur en utvärdering av programområde C skulle kunna gå till utifrån förutsättningarna som ges i Europeiska Socialfonden+ (2021 - 2027).

Ett tänkbart sätt att bedriva en utvärdering utan individdata är en teoribaserad utvärdering. Teoribaserad utvärdering kan definieras som en aggregerad strategi, som systematiskt försöker jämföra underliggande antaganden om hur en intervention är tänkt att fungera med befintlig kunskap om hur den faktiskt fungerar. Fördelen med en teoridrivna ansats är att den inte är låst till en specifik metod. Till skillnad från metoddriven utvärdering är valet av metod underordnat utvärderingens frågeställningar. En teoribaserad utvärdering utgår i stället från en analys av hur en insats är tänkt att fungera. Denna teori blir sedan utgångspunkten för det fortsatta utvärderingsarbetet, inklusive val av metoder för datainsamling och analys. Den teoridrivna utvärderingsansatsen passar därmed särskilt väl för programutvärderingar, där frågeställningarna som utvärderingen ska besvara finns på flera nivåer och där flera olika typer av datainsamlingsmetoder behöver användas. Den teoridrivna utvärderingsansatsen utgår från en så kallad förändringsteori. En förändringsteori (även kallad verksamhetslogik) kan ses som logisk karta som beskriver vad verksamheten ska bidra till samt hur.

I stället för en kvantitativ effektutvärdering kan en så kallad bidragsanalys genomföras. Bidragsanalysen är en analytisk strategi snarare än en renodlad metod, och syftar till att värdera en interventions bidrag till uppnådda effekter med hjälp av ett kvalitativt, logiskt resonemang. Utgångspunkten för analysen är de framtagna förändringsteorierna och bygger på följande resonemang:

Aktiviteternas relevans värderas genom att projektens faktiska angreppssätt jämförs med de angreppssätt som identifieras i en, ideal förändringsteori för målgruppen. Man kan även titta på projektens avsikt, det vill säga vad de styrt mot när de utformat projektverksamheten.

Värderingen av aktiviteternas relevans kan ske på olika sätt som kan komplettera varandra. Till exempel en enkätundersökning bland projektledare och projektägare, dokumentstudier av beviljade projektansökningar samt återrapporteringar från projekten och fallstudier av typiska projekt. Projektens prestationer och effekter på kort sikt kan utvärderas utifrån framtagna förändringsteori. Flera olika typer av datakällor bör användas, som trianguleras med varandra.

Utifrån det framtagna underlaget görs sedan en bidragsanalys. Bidragsanalysen innebär att bedöma om projekten arbetat med metoder, insatser och angreppssätt som har stöd i befintlig forskning, om de genomförts med hög kvalitet, om det saknas avgörande kontextuella eller alternativa förklaringsfaktorer och om projekten bidragit till önskade prestationer och effekter på kort sikt, då har de också sannolikt i hög grad bidragit till uppnådda effekter på lång sikt. Bedömningen kommer alltså att handla om möjligt bidrag, snarare än faktiskt bidrag. I en traditionell bidragsanalys läggs ofta relativt stor tonvikt vid uppnådda prestationer och effekter på kort sikt.